

בעזרת השם יתברך

ספר
שחיטו ובדיקות של
ר' יעקב ווייל
עם הגהות גבול בנימין

חודש מנחם אב שנת תשמ"ה לפ"ק

ברוקלין נוא יארק

שתימות ובדיקות

של

הרב מוהר"ר יעקב ווייל ז"ל

עם הגהות

גבול בנימין

אשר חסד וקדש גבול עולם שגבול ראשונים ואחרונים ה"ה
הנפלה ה"ה בנימן וחלף בן הקדוש כהר"ר מאיר ז"ל
וויכטרנין שוחט וזודק פה ק"ק כראג שליטת ומיזר כל חידושי
דינים והלכות פסוקים מהפוסקים ה"ה הרבנים בית הדש ופרי
חדש ובעל שורי זהב ובעל שפתי כהן ונקודת הכסף ופנים
חדשות ובית הילל וגם משפחות ישנים והמעשים שאלו נידד
יחד על דגלו ועל מקומו כדי להאיר עיני עזרים של כל
שוחטים וזודקים שכל אחד ואחד ימצא כל דין ודין מה
שיצק במקום הראוי לו :

הוגה ונוסף ברבים ע"י הרבני מוה' עזריאל ברילל
דיין ומשגיח בק"ק פעסט

(Gewul Benjamin)

א פ ע ן

גערדוקט און דער קעניג'ל אונגריש אונגרישע
בוכדרוקערייא, אונד לו פרינדען און פעסט, און
פערלאגע ביים הק' ביה' אלי' מאהר

O f e n , 1 8 2 0 .

gedruckt in der königl. ungr. Universitäts, Buch-
druckerey, und zu finden in Pest im
Verlage des Elias Napht Rosenthal.

הסכמת הגאון הגדול המפורסם אב"ד דק"ק אובן ישן .

בבר מלאה הארץ דעה מיופי הדפוס אשר הוקס בעיר ממלכת
אפען כל חדש חנה וחנוש יביט תאונה עיניו מזהרי תמונת
אותיות אשר הכינו לעשות, והן כל חלה יפעל נצל חכם צעח יקר
לוח וחיש תצונות הרב המופלג בתורה וצירח' הגניד המפורסם מוהרר
אליהו מאהר הדר בעיר פעסט אשר בכותו יעיר עשות ספרים הרבת
להפיץ בכל קרית חיות בני מדינתו, ולעסוק אהב במלאכה זו למען
יתענגו בו בני עמינו אשר לבס הגות תצונת, והלה בקטן החל כעת
להוציא לאור ספר שחישות וצדיקות של הרב **מנחם מ"ר רייזל** וצפי'
אשר פי' ושנה יותר מכולם ה"ה צעל **גברל בנימון**, אשר רוב
המצויין חלל שחיעה יחקרו אחריו אשר הוא פתח עינים לדעת שצילי
דינים אשר מהם נקח לעבוד עבודה זו, והנה הספר זה כדפס כמה
פעמים וביחוד בעיר צרין, וחולס נעשה ע"י פועלים עגלים אשר לח
באמונה עשו צגיונות רבות, ולא כן עשה הרב הנגיד הנ"ל מסר הספר
ליד איש עתו אשר ידיו רב לו וצקי במליפות להגות באמרי ספר הנ"ל
ה"ה הרבני המופלג המושלם במעלות על גבי מעלות כבוד מוהרר
עזריאל ברילל אחד ממורי הוראה בעיר פעסט אשר עיניו שולטים בכל
צדיקות הריאה להסיר כל תרולי המעות והשגיאות אשר ימלאו בספר
הנ"ל למען יהא כליל צהדרו ולשום יופיתחת דופי, גם חיזה דינים חדשים
בתוספו אשר דברתי עמו מפה לאוון, ומה דמוסיף שפיר קאמוסיף
דצרי' הכרחיים במקום שיד הטבח ממשמש רחיתי את הספר ואת מעשיהו
כי טוב הוא בעיני ה' להגדיל תושי', באיש אמונים אשר חן צרותו
רמיה, אמרתי לפעלח טבח לתלקס ציעקז ולהפינס לקצעהו בדפוס
אשר פה למען ישוטטו רבים לדעת היטב דרך אשר לח יכשלו, ואקום
פי כל איש ישר הולך, לח יכול צעד השלח, להפיל את עמו במכמר
חרור משיג גבול וכו' וירקח כמוהו, והשמע לדצרינו חלה יפרח כלצנן,
והודו יהיה כזית רענן, ואחריתו מכוון, חלה דצרי הטרוו מאוד
הצ"ע"ה"ח יוס ה' כ"ג אדר תק"פ"ל פק"ק אובן יע"א הנציר
משה מינץ מבראד .

כ נבול דין חלדה וכו' די' סעיפים בנימן

חלדה וחלדה אסורה בין במיעוט קמא בין במיעוט בתרא בין בקנה בין בושט : הגרמה היכי דמי כגון ששחט למעלה מטבעת הגדולה אבל אם שייר מלא חוט מן הטבעת הגדולה על פני כולה כנגד הראש שחיטתו כשרה ויש מרבותינו מכשירין אפילו למעלה

(3) או תחת העור זי"ף סי הכ"ל החליד הסכין תחת העור או תחת

או שהמטלית מריבך זו בשניה ושחט שחיטתו פסולה :

(ג) צמר המסובך בהגה' רמ"א וכן יש לומר בכבשים שיש להם צמר מסובך צלוחריהם לחלוט הלכך שלא יצא לידו חלדה ופ"ה כתב וכן יש לומר וכו' וצמרדכי סו"ס בעופות יש לומר הגולות מהן שלא יצא לידו חלדה אם אי אפשר צענין אחר :

(ד) תחת המטלית דכל הני איצטריח דלא אפשטי' עדינן לחומר' ככל חמשה הלכות שחיטה וחלדה אסורה משום דבעינן שחיטה מפורעת דלפיכך מחן מה חן בגלוי חף שחיטה בגלוי : ומהר"ן כתב דליתיה ראש ראש לגזירה שיהי' מוטת כתיב ופרע הכהן את ראש גזי שחיטה כתיב וערכו בני אהרן את הכתמים ואת הראש מה ראש גזי מוטת בגלוי חף ראש גזי שחיטה בגלוי וצפרהאיח :

(ה) הגרמה פרי חדש אימון כ"ד פירש הכרע מלשון שוקל עין צעיו וכו' וכן לו את גזמיו ליש פירק הספינה פירוש שמכריע ידו לחון למקום שחיטה ל' רש"י פירק קמח דחולין דף ט' והוא כמי לישנא דקרא דכתיב צמלכים צ' וישגיבוהי על גרם המעלות ולכך נקרא טבעת הגדולה לפי שהוא עליון ומקיף כל הקנה והוא הם והאחרים אינם תמים אבל אם שייר מלואו נר טבעת שהוא סמוך לראש כשר דהא עיקר מקום השחיטה למטה מהטבעת הגדולה :

(3) ריש מרבותינו דהיינו למעלה בשפת טבעת הגדול צמקום חצור נרגרת אל הלשון שיצאין ממנו כשני עוקלין בגרגרי חיטים והם נקראין צלשון חכמים ז"ל חיטי אנרגרת ומתחת אותן חיטים יוצא כעין ענף כעין חסום שקורין קנאריפיל והוא מחובר

גברל דין חלדה וכו' ד' סעיפים בניין כא

מחוצר צבטר הלחי רחב חלל הטבעה ומקצר והולך ומשפיע כעין
בוטע וזהו נקרא שיפוי כובע וזה שיה לכל הצרחים צהרם יצבהמה
צחיות וצטופות וסימן וכו' צע ישיעה צרחשו ולמטה צבהמה עד
חנה עליונה השמאלית כן כתבו כל כפוסקים וסימן לה חכמי
צלוני ממנו :

(ג) **חורבץ** הוושט מהלשון רוצן לפי שהוושט עלמו כשהותכין
חוחו כוויץ וכפפל מיד ונראה שער הלצן מכסה
עור האדום הוושט לכך נקרא תורצן הוושט וסימן רוצן תחת משאו
וחדלת :

(ד) **למטה** צבהמה עד מקום שיטעיר הוושט ויתחיל להיות
פריץ פריץ ככרם דהיינו סמך לכרם הפנימי וסימן
עד חצו חל חרוני שעירה :

(ה) **משורר** בתורצן דה"ח חס שחט רוצ הקנה צעוף שהוא כשר
חתי לאשועיין הואיל שחט צשעת השחיטה צמקום
פסול שהוא פסול :

(ו) **להתרחב** הזפק צטורי זה סימן כ' כתב צ"ו סימן כ"ח
להצחין חס שחט צנגו של זפק חס כראה מצחון
עור לצן צידוע שנגע צו לפי שהאדום מלוי יותר צוושט מצחון
מן הלצן והלצן יותר חרוך מן אדום ועוד סימן דצנג הזפק חין צו שני
עורות כמו צוושט ע"כ :

(ז) **כתב צמהר"ן** הגרמה חסורה משום דצעינן שחיטה
צמקום הכשר שחיטה וליכא וכשהגרם שלים חזו חין
דס הנפש יולא צו וכתיב וצחת ממקום שזצ חטיהו : הקשה צו"ר
חא חפילו חס שחט שני שלישים והגרי' שלים אחרון סצירה להו לרצנן
דטריפה וצשחיטת הרוב ודחי דס הכפש יולא' דשחיטת הרוב כשירה
אלי כראה ט"ח משום דפתח השחיטה צפסול חו גמר השחיטת
צפסול מש"ה הגרמה חסורה ; ולפי שאין חנו צקיאין צחיטי וצמצלעת'
לכון לשחוט צחמצע הטוחר חו כמו שפירש רש"י ד' חצעות ממקום
חצורו צלחי וקבלה צידו הקדמונים שכל צבהמה וחיה צין גסה צין
דקה שיטורו עד מקום שמגיע שס חוון צבהמה חו חיה כשכופפין
חוחה צי"ד ס"י כח' ד' שחיטה כקולמס משופע חו כשינו מסרק התחוצין
פוגעין זה צזה כשרה פירוש כשינו מסרק שלא חתך צצוה חלח הטע
הסכין צחוך הסימן ונעשה כשינו מסרק כשירה :

(ח) **בסכין** פגומה ר"ל מפרחג כתב פני"מה חותיות מגיפ' כי
כל הנכשל צזה נידון צזה וגס נמטרי"ח חחן מה
חחן צמשהו חף פגימת הסכין צמשהו ; וכתיב לח שחט על
חחן דס וצחי הוזכר חחן חלל שחיטה :

כב גבול דין הגרמה ועיקר וכו' סעיפים בנימן

(ב) או שחט חזל
 הכותל ולח
 אמר שערך חותו ציד
 ולכך לומר משום דא"כ
 לא הוי העקרה צעפת
 השחיטה דהא כשעקר
 צידים חז חין עוסק
 בחתיכת שחיטת הסימני'
 וחמשה הלכות חלו חין
 חוסרין חלל צע' שחיט'
 ואם שחט צסקין פנומה
 וכן אם נעקרו הסימנים
 ממקום חיבורם צלחי
 שפיר צעפת שחיט' הוא :
 (ג) ודחף עוף חת
 רגלו צכות'
 כתב צית יוסף השוחט
 תרנגולי' צריך לזהר
 שירחיק העוף מן הכותל
 ומן הקרקע שלא ינעץ
 רגלו סס ויעקרו הסימני'
 חי כמי ירחיק התרנגול'
 אל הכות' או אל הקרקע
 שאז חין לו כח לעקו'
 עכ"ל :
 (ד) בחולין אמר רבא
 שמוטה
 ושחוטס כשירה שאי
 אפשר לשמוטה שחטתה
 שמוטה חלל ודאי לחמ
 שחיטה נשמתה וכשיר'
 ואמר רב כחמן הא דאמר
 שא"ח לשמוטה שחטס'
 שמוטה דוקא כשל' חסס
 הסימנים חזל חסס
 הסימנים פי' כמו שאס
 עושין כשוחטין תרנגול'
 תופס

למעלה מטבעת הגדולה עד
 שישחוט בתוך רושפוי כובע
 ולמטה בכהמה עד אונה עליונה
 דהיינו כשנפחין הריאה עד
 מקום שמגיע אונה העליונה
 בקנה וכוושט למעלה בכהמה
 עד תורכץ רוושט דהיינו
 כשחוחבין ועומד במקומו זה הוא
 נקרא תורכץ רוושט אבל החכו
 וכוויץ זהו רוושט עצמו ושיעור
 זה פרש"י ז"ל ארבע אצבעות
 ממקום חיבורו בלהי כשור הגדול
 וצקטן לפי קטנו וכוושט למטה
 בכהמה עד מקום שישעיר רוושט
 פירוש בפנים עשוי רוושט חריצין
 חריצין כמו חכרס שקורין פוינצין
 דהיינו סמוך לכרס הפנימי :
 ובעוף שיעורו למעלה בקנה כמו
 בכהמה ולמטה בקנה עד בין
 האגפ' דהיינו מקום שמתחילין
 האגפיים כששוכבין על הגו'
 דהיינו עד הגוף וכוושט למעל'
 בעוף עד תורכץ רוושט דהיינו
 במקום שחתכו ועומד במקומו
 ואם שחט משהו כתורכץ פסולה
 ולמטה כוושט בעוף עד גגו של
 זפק דהיינו עד שמתחיל להתרחב
 הזפק וכוואווא שאין לה זפק
 עד חלל הגוף וביונה שאין
 לה תורכץ עד מבלעתה והגרמ'
 אסורה בין במיעוט קמא בין
 במיעוט כחרא בין כקנה בין
 כוושט :

עיקור

נבול דין הגומה ועיקר וכו' ר' סעיפים בנימך כג

ותפס העוף עם הסימנים
 היטב כדי שלא יתגלגל
 הסימנים או שאחר מסייעו
 לו כשש' חוזה אפשר
 לשמוטה שתעשה שחוט'
 ע"כ צריך השחט לבדוק
 אחר זה וכיכד צדיקתן
 צוה הענין פוקף אגודל על
 שפוי כוז' ולזו הסימנים
 צולטין לחוץ חס לא
 חוזרין הסימנים לבית
 השחיטה כשיסיר אגודל
 חזו ודלי עשה שמוטה
 ומריפה, ובעולת יצחק
 כתב חס שפוי כוצע כפל
 דרך פיו חזו ודלי שמיטה
 לאחר שחיטה וכשירת
 ואס נופלת דרך בית
 השחיטה חף לאחר
 הפרכוס חזו וד חיקודס
 השחיטה נשמטה ומריפ'
 חס לא כשצדק השחט
 אחר השחיטה וראה שלא

עיקור היכי למי כגון ששחט
 בסכין פגומה או
 ששחט אצל כותל ורחף העוף
 בדגלו בכותל והוא אחז הסימנים
 עד שנעקרו הסימנים פסולה או
 שנעקרו הסימנים ממקום חבורו
 בלחי זהו עיקור: ועיקור פסול
 בין במיעוט קמא בין במיעוט
 בחרא בין בקנה בין בורשט
 וכל ספק שאירע לאדם וספק לו
 אם אירע קודם שחיטה או בתוך
 השחיטה או לאחר השחיטה
 פסולה: זה הכלל כל ספק
 בשחיטה פסולה: השוחט צריך
 שיבדוק הסימני' לאחר השחיט':
 ואם לא בדק הסימנים לאחר
 השחיטה שחיטתו פסולה:

שלש

ש' נשמת חזי חזי חומר שפרכוסו נשמטו הסימנים מאחר
 שהשחט צדק לאחר השחיטה ולא היה בשחט:

(ה) בזה צין עיקור לשמוטה כל מה שנעשה בשעת שחיטה זהו
 עיקור ופסולה חפילו במיעוט הסימנים חצל מה שנעשה
 קודם השחיטה כגון שנעקרו הסימנים ממקום חיצוני בלחי זהו
 שמוטה וחזי חסור חלל צרוב חצל במיע' כשירה חלל חלץ שחיטה
 נעלמת זה וכפוף מינ' לענין חלץ וצירי' שלהם שכשירי' וצ"ז
 כתב מה שנעשה ע"י אדם זהו נקרא עיקור ומה שנעשה ע"י תכונות
 עוף נקרא שמוטה ע"כ הקשה במהר"ן וח"ת מאחר שיש חילוק
 צין שמוטה לעיקור היה לו למנות שזה הלבנות י"ל שאינה מוכת
 רק מה שנעשה בשעת השחיטה כדפרשתי לעיל:

(ו) שם ה"ת שחט בסכין פגומה וחפ"ה כשר ומתוך כגון
 שש' ושהה למות הנה בסכין יפה חסור להמית מפני
 שנראה כשתי שחיטות חצל בסכין מלא פנימות מיתר כ' הש"ך צ"י"ד
 סי' כ"ג י"ג לא נהירא וכן משמע מלשון הסמ"ק שכתב לא יחזור וישחוט
 בסכין או גרס לפי ששהה והפס קורסו פגום היא ועוד הרי הוא